

**Wytyczne zapewniania dostępności –
projekty graficzne prezentowane na wystawie czasowej.**

1. Wstęp

Wytyczne zapewniania dostępności to dokument wewnętrzny MHP, opracowany z myślą o projektantach i architektach, którzy podejmują współpracę z Muzeum. Wytyczne to drogowskaz, który należy uwzględniać projektując wystawę dostępną dla szerokiego grona odbiorców. Nie wymagamy od Państwa bezkrytycznego spełnienia parametrów i wymogów. Oczekujemy współpracy i konsultacji możliwości zastosowania lub konieczności odejścia od wytycznych.

Dostępność nie polega wyłącznie na spełnieniu wszystkich parametrów, ale na stosowaniu ich w mądry sposób. Należy pamiętać, że celem zapewniania dostępności jest realizacja potrzeb odbiorców, odpowiedź na możliwości publiczności korzystającej z przestrzeni wystawy.

Dostępna wystawa to wystawa zaprojektowana uniwersalnie, zgodnie z obowiązującym prawem, uwzględniająca potrzeby szerokiego grona odbiorców, bez konieczności wprowadzania dodatkowych rozwiązań.

Publiczność Muzeum Historii Polski to grupa różnorodnych osób. Każda z nich ma inne możliwości fizyczne, sensoryczne oraz intelektualne, każda może mieć szczególne potrzeby. Nie istnieje jedno rozwiązanie zapewniające dostępność dla wszystkich. Dlatego projektując wystawę należy zadbać o różne udogodnienia odpowiadające na zróżnicowane potrzeby odbiorców.

2. Projekty graficzne – wytyczne i rekomendacje

Istotnym elementem dostępnych treści jest zrozumiałość. Z badań wynika, że 40% Polaków nie rozumie tego, co czyta. Kolejne 30 % rozumie, ale w niewielkim stopniu. Coraz częściej muzea opracowują treści zgodnie z zasadą prostej polszczyzny by teksty były zrozumiałe dla masowego odbiorcy. Kolejnym stopniem uproszczenia treści są teksty ETR (z ang. easy to read) tłumaczone na język polski jako tekst łatwy do czytania i rozumienia. Tworzone są z myślą o osobach nie posługujących się biegle językiem. Odbiorcami tekstów ETR mogą być osoby z lekką i umiarkowaną niepełnosprawnością intelektualną, obcokrajowcy, dzieci, osoby niesłyszące, osoby w spektrum autyzmu, osoby starsze chore na Alzheimera czy osoby z dysleksją. Opisy wystaw opracowane w formie ETR pozwalają szerokiemu gronu odbiorców na zrozumienie treści wystawy. Warto je udostępniać na stronie www oraz w formie broszury dostępnej na wystawie. Europejskie standardy przygotowania tekstu łatwego do czytania i rozumienia znajdują się w publikacji Informacja dla wszystkich

opracowanej przez Inclusion Europe, wersja polska: Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

O tekstach, które stanowią integralną część wystawy należy myśleć od samego początku, unikając efektu „wciskania” treści między obiekty. Dobór miejsca, rozmiaru, czcionki, tła, oświetlenia oraz sposób wyeksponowania znacząco wpływają na ich odbiór. Tworząc treści na wystawę należy pamiętać o odbiorcy, o warunkach w jakich treści będą czytane (na stojąco, w tłumie innych osób) – nie sprzyja to skupieniu uwagi.

By zaprojektować treść, która będzie dostępna dla szerokiej grupy odbiorców:

- należy zapewnić warunki dobrego widzenia informacji tekstowych i graficznych oraz monitorów/ekranów zarówno w pozycji stojącej, jak i siedzącej;
- należy zapewnić kontrast między napisami a tłem nie mniejszy niż LRV = 60
- należy użyć materiałów matowych, rozpraszających światło;
- należy zapewnić dobre oświetlenie treści (niepowodujące odblasków);
- należy użyć czcionki bezszeryfowej (muzealny font spełnia warunki dostępności);
- wielkość czcionki musi być dopasowana do odległości, z której tekst będzie czytany (patrz tabela), przy czym litery nie powinny być mniejsze niż 1 – 1,5 cm:

odległość patrzenia	wielkość liter
50 cm	1-1,5 cm
1 m	2-3 cm
1,5 m	3-4,5 cm
2 m	4-6 cm
3 m	6-9 cm
5 m	10-15 cm

Źródło: Standardy dostępności architektonicznej dla m.st. Warszawy, Warszawa 2022.

- odstęp między wierszami powinien być min. 20% większy niż wielkość liter. Większe czcionki potrzebują większego odstępu;
- należy używać wielkich i małych liter - TEKST W CAŁOŚCI ZAPISANY LITERAMI DRUKOWANYMI JEST TRUDNY DO ODCZYTANIA;
- *Długi ciąg tekstu pisanego kursywą jak ten, który teraz czytasz jest nieczytelny dla dyslektyków.*

3. Tekst na wystawie – wymagania

1) Ogólne wymagania dot. tekstów:

- wyrównany do lewej;
- w jednej kolumnie (dwukolumnowe teksty są trudne do prawidłowego odczytania dla osób w spektrum autyzmu i zrozumienia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną);
- napisany ciemną czcionką na jasnym tle;
- wydrukowany na gładkim, matowym tle;
- wydrukowany na podłożu montowanym /naklejanym do ściany. Osoby słabowidzące często nie zauważają napisów naniesionych bezpośrednio na ściany;
- w przypadku informacji na ścianach lub innych elementach pionowych – montaż na wysokości w przedziale 120 - 130 cm (informacje krótsze) lub 120 - 170 cm (informacje dłuższe);
- w przypadku informacji umieszczanych przy eksponatach – lokalizacja na wysokości w przedziale 100 - 110 cm i umieszczenie pod kątem 30 - 45°

Uwaga! Ważne jest umieszczanie informacji pod odpowiednim kątem. Najwygodniej czyta się informacje umieszczone prostopadłe do linii wzroku. Jeśli informacja jest umieszczona nieprawidłowo będzie zniekształcona – wynika to ze skrótu perspektywicznego.

- w przypadku dużych / wielkoformatowych elementów wystaw (obrazów, plakatów itp.) – umieszczanie podpisów w najbliższym sąsiedztwie prezentowanego obiektu;
- jeśli tekst jest wyklejany to z folii matowej, nie powodującej odbicia światła;
- tekst musi być kontrastowy do koloru tła. Najskuteczniejszy jest kontrast o wartości współczynnika odbicia światła wynoszący 70%. Różnica kontrastów poniżej 30 punktów w skali LRV nie stanowi wystarczającej informacji wizualnej;
- nie należy umieszczać treści na tkaninach - zagniecenia, zmarszczenia mogą utrudniać odczytanie treści;
- nie należy zestawiać ze sobą kolorów trudnych do rozróżnienia przez osoby z zaburzeniem rozpoznawania barw (m.in. czerwony i zielony, niebieski i żółty).

2) Podpisy do obiektów – wymagania

Powinno być do nich swobodne dojście. Podpisów/informacji nie umieszczamy za szkłem ale na szkłe. W szklanej gablocie są trudniejsze do odczytania. Tabliczki/metryczki wewnątrz gablot i witryn są lepiej czytelne, gdy są zamontowane pod kątem 45 stopni.

Ich rozmieszczenie powinno być logiczne i konsekwentne (np. zawsze po lewej stronie obiektu) - przyczepione do pleców gabloty lub na przeciwległej ścianie względem obiektu nie są czytelne dla nikogo. Tabliczka/metryczka umieszczona na przeszkleniu gabloty od góry, będzie niedostępna dla dzieci, osób niskorosłych, osób na wózkach jeśli gablota jest wyższa niż 1 m. Wtedy lepiej ją umieścić na bocznej, pionowej ścianie, od frontu.

3) Wysokość zawieszenia tabliczki/metryczki

Podpisy/metryczki przy eksponatach powinny być umieszczone na wysokości w przedziale 100 – 130 cm i umieszczone pod kątem 45 stopni.

- Około 90 cm – poziom wzroku dziecka w wieku 6–9 lat na wózku,
- Około 110 cm – poziom wzroku dorosłego na wózku,
- Około 155 – 165 cm – poziom wzroku dorosłego stojącego.

Jeśli z powodów koncepcyjnych projektu wystawy potrzebujemy umieścić metryczki nisko nad podłogą, nie powinny być niżej niż 40 cm od podłogi.

Uwaga! Wszystkie wysokości mierzymy od poziomu podłogi nie od podestu, cokołu itp.

4) Oświetlenie podpisów

Natężenie światła między 100 a 300 luxów.

Światło ustawione tak, aby na tabliczkach nie powstawały cienie. Ważne jest także, żeby osoba, która czyta, ani żaden obiekt czy rama gabloty nie rzucały cienia na podpis. Obniża to poziom kontrastu.

5) Inne dostępne formy przekazywania treści

- Druki powiększone w wysokim kontraście - Chętnie skorzystają z nich osoby słabowidzące oraz seniorzy. Podstawowe zasady formatowania druku powiększonego:
- Zachowaj jednolite, matowe, kontrastowe tło bez ornamentów.
- Zachowaj wysoki kontrast znaków względem tła: 4,5 : 1 (możliwe są pogrubienia tekstu).
- Krój czcionki powinien być prosty, bez szeryfowy (np. Arial, Verdana, Tahoma).
- Nie stosuj błyszczących i połyskliwych elementów, mogących powodować refleksy świetlne.
- Zalecany rozmiar czcionki do tekstu czytanego z bliska – nie mniej niż 14 punktów, optymalnie 16 pkt.
- Odstęp między wierszami (interlinia): 1,2 punktu.
- Nie stosuj wcięć akapitowych. Zaznacz akapit odstępem 1,5 punktu.
- Jeśli w tekście występują elementy graficzne (wykresy, tabele, zdjęcia) zachowaj odstęp między nimi a tekstem 1 cm.